2015D43722

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken hebben de onderstaande fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Staatssecretaris van Economische Zaken over de Evaluatie vogelgriep.

De voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Vermeij

Adjunct-griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken,
De Vos

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van toegezonden stukken naar aanleiding van de vogelpestcrisis van eind november 2014. Naar aanleiding van het evaluatieonderzoek uitgevoerd door Berenschot, de brieven van het Ministerie van Economische Zaken en het verslag van deskundigengroep hebben deze leden nog wel enkele vragen.

Allereerst willen zij vragen waarom de evaluatie zolang heeft moeten duren. Inmiddels staan we aan het begin van het vogeltrekseizoen. In de begeleidende brief bij het evaluatieonderzoek (TK 28 80, nr. 193) geeft de Staatssecretaris aan dat een aantal verbeterpunten nader zullen worden uitgewerkt en opgenomen zullen worden in de nieuwe versie van het beleidsdraaiboek. De leden van de VVD-fractie willen de Staatssecretaris vragen op welke termijn het nieuwe beleidsdraaiboek gereed zal zijn. Dit willen deze leden ook vragen met het oog op de start van het vogeltrekseizoen.

Daarnaast willen de leden van de VVD-fractie vragen op welke manier de pluimveesector is, en zal worden betrokken bij de implementatie van de verbeterpunten. Zijn er gesprekken met AVINED hierover? In dezelfde brief wordt aangegeven dat de economische schade slechts een fractie is geweest van die van de uitbraak in 2003. Kan de Staatssecretaris aangeven wat de economische schade van de vogelpestcrisis 2014 is geweest voor de pluimveesector?
Deze leden stellen vast dat er in het evaluatieonderzoek van Berenschot, en in de begeleidende brief van de Staatssecretaris, weinig aandacht is voor preventieve maatregelen. Buiten de hygiëne-eisen lezen zij hier niks over terug. Kan de Staatssecretaris aangeven of er ook is nagedacht over bijvoorbeeld het instellen van een ophokplicht binnen Nederland bij een constatering van meerdere uitbraken tijdens de vogeltrek in één van de buurlanden? Zo ja, kan de Staatssecretaris aangeven waarom dit niet is opgenomen in het rapport en de brief? Zo nee, kan de Staatssecretaris aangeven waarom dit niet wordt overwogen?

In observaties 11 en 18 van Berenschot wordt geconstateerd dat buitenlandse gesprekspartners veel waardering hadden voor de Nederlandse aanpak. Dit is belangrijk vanwege het grote belang van internationale handel en transport. De leden van de VVD-fractie willen de Staatssecretaris vragen hoe deze observatie zich verhoudt tot de constatering op pagina 8 van het Berenschot-rapport dat ondanks de getroffen maatregelen in Nederland, en de gegeven nadere toelichting, België toch geen transport vanuit Nederland toeliet. Welke lessen kunnen hier geleerd worden?

Deze leden willen de Staatssecretaris vragen nader in te gaan op observatie 19 in het Berenschot-rapport. In deze observatie wordt geconstateerd dat het lastig bleek om met besluiten te komen die tot één duidelijke interpretatie leidden. De sector en maatschappelijke groeperingen waren bereid hierbij te helpen en eventueel praktische vragen af te vangen. Hier is echter geen gebruik van gemaakt. Kan de Staatssecretaris aangeven waarom met name de sector niet betrokken is? Erkent de Staatssecretaris dat juist de sector van toegevoegde waarde kan zijn? Kan de Staatssecretaris hier ook observatie 9 uit het rapport bij betrekken, dat de dialoog met de sector voornamelijk via informele circuits plaats vindt?

Observatie 29 stelt dat de export, en dus de sector, baat zou hebben gehad bij het verplicht afronden van reiniging en ontsmetting binnen een bepaalde termijn. Kan de Staatssecretaris aangeven hoe er met deze observatie zal worden omgegaan?

Deskundigengroep

De leden van de VVD-fractie willen de Staatssecretaris vragen hoe andere lidstaten het advies van de Chief Veterinray Officer(CVO) om tijdens de vogeltrek een intensievere monitoring van wilde watervogels hebben, ontvangen. Wat is de reactie van andere lidstaten geweest en hoe wordt deze informatie gedeeld? Welke organisatie zal binnen Nederland verantwoordelijke worden voor de extra monitoring, en zal dus de monitoring gaan uitvoeren?

De Staatssecretaris geeft aan een nieuwe score te ontwikkelen en deze te gebruiken voor preventieve maatregelen. Kan de Staatssecretaris aangeven hoe lang het gaat duren en welke maatregelen kunnen of moeten bedrijven komend trekseizoen nemen om de insleep te minimaliseren?

Deze leden willen vragen in hoeverre er onderzoek is gedaan naar de insleep van het virus door ander ongedierte zoals ratten en muizen. Kan de Staatssecretaris aangeven waarom in het deskundigen advies hier geen aandacht aan wordt besteed?
De leden van de VVD-fractie zijn benieuwd hoe er een goede monitoring kan plaatsvinden nu er minder mogelijkheden zijn om ongedierte buiten stallen te bestrijden wanneer er geen nulmeting heeft plaatsgevonden.
Op bladzijde 3 van de brief (TK 28 807, nr 194) staat te lezen dat de deskundigen een analyse adviseren waarin de situatie van 2003 wordt vergeleken met de situatie anno 2015. De Staatssecretaris geeft aan dat het CVI is gevraagd hier mee aan de slag te gaan. Kan de staatsecretaris aangeven wanneer deze analyse gereed zal zijn? Worden hier ook de maatregelen meegenomen die de sector zelf heeft doorgevoerd sinds 2003? De pluimveesector heeft immers zelf veel maatregelen doorgevoerd en ziet het belang van een goede beheersbaarheid.

De leden van de VVD-fractie willen vragen waarom zowel in het Berenschot rapport als in het deskundigenadvies niet wordt ingegaan op de situatie rondom de eendagskuikens. Tijdens de laatste uitbraak van hoog pathogene vogelgriep zijn miljoenen kuikentjes op de broederijen gedood terwijl het risico van besmetting door de wijze van vervoer nihil is. Waarom is er in het rapport van Berenschot niet of nauwelijks ingegaan op risico's en maatregelen die genomen zijn/moeten worden? Is de Staatssecretaris bereid juist op deze punten met de sector in overleg te treden om te bezien in hoeverre risico's aanwezig zijn of verkleind kunnen worden en in hoeverre de maatregelen daaraan tegemoet komen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met genoegen kennisgenomen van de evaluatie van de vogelgriep. Zij hebben nog wel enkele vragen en opmerkingen.

Deze leden zijn geschrokken van het feit dat dierenwelzijn bij de uitbraak van de vogelgriep niet geëxpliciteerd werd in de besluitvorming en dat de Dierenwelzijnscommissie slechts een marginale rol had. De leden van de PvdA-fractie zijn verheugd te lezen dat de Staatssecretaris deze kritiek ter harte neemt. Zij hebben hier echter nog wel enkele vragen over.

Deze leden lezen dat er een beschrijving zal worden opgenomen in het beleidsdraaiboek over wanneer een Dierenwelzijnscommissie zal worden ingesteld. Zij vragen de Staatssecretaris waarom niet standaard bij een uitbraak van vogelgriep een Dierenwelzijnscommissie kan worden ingesteld. Daarnaast worden de leden van de PvdA-fractie graag nader geïnformeerd over de samenstelling, taken en werkwijze van deze commissie.

In april dit jaar gaf uw voorgangster aan dat de voorstellen van de Dierenbescherming om de aanpak van de vogelgriep diervriendelijker te laten verlopen, omwille van tijdgebrek, niet volledig meegenomen konden worden in de aanpak van de vogelgriep op dat moment (2015D15836). Deze leden vragen de Staatssecretaris of deze aanbevelingen nu wel meegenomen kunnen worden in het beleidsdraaiboek. Zo ja, welke aanbevelingen zullen worden meegenomen? Zo nee, waarom niet?

De leden van de PvdA-fractie lezen dat de Staatssecretaris de sector oproept om een correcte registratie van bedrijven te bevorderen. De effecten van een gebrekkige registratie zijn echter groot, zowel op economisch gebied als op dierenwelzijnsgebied. Deze leden vragen de Staatssecretaris daarom of er een controle komt op de kwaliteit van dit registratiesysteem. Aan welke eisen zal dit systeem moeten voldoen, op welke termijn moet dit systeem gereed zijn en kan en zal de Staatssecretaris ingrijpen als dit onvoldoende blijkt?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie zijn blij de evaluatie vogelgriep te hebben ontvangen en hebben hierover nog enkele vragen.

Deze leden zijn niet tevreden met de manier waarop met dieren is omgegaan en de manier waarop dierenwelzijn is geborgd in de afhandeling van de vogelgriep uitbraak. De leden van de SP-fractie vragen of de Staatssecretaris bereid is de Kamer op de hoogte te houden van de wijze waarop verbeteringen betreffende dierenwelzijn in de draaiboeken en bij de taakomschrijving van de Dierenwelzijnscommissie vorm gegeven gaat worden.

Zij vragen waarom het zo lang duurde voordat de Dierenwelzijnscommissie ingesteld was. Erkent de Staatssecretaris dat deze commissie eigenlijk bij de eerste ruimingen al aanwezig had moeten zijn? Wat gaat de Staatssecretaris doen om te borgen dat deze commissie bij een volgende uitbraak wel gelijk bij de eerste ruimingen aanwezig kan zijn? Hoe denkt de Staatssecretaris de taken van en verwachtingen over de Dierenwelzijnscommissie in te vullen?

De leden van de SP-fractie hebben indertijd met zorg in de media vernomen dat kuikens in kratten gestapeld voor lange tijd zonder eten en drinken gehouden werden.

Waarom is in het evaluatieproces helemaal niet ingegaan op de vraag of de broedmachines niet uitgezet hadden moeten worden? Wilt u dit alsnog laten evalueren? Wilt u een antwoord formuleren op de vraag in welke situaties de broedmachines al dan niet uitgezet moeten worden en wanneer gestopt moet worden met het plaatsen van nieuwe eieren in de broedmachines? Hoeveel broederijen hebben besloten om door te gaan met het uitbroeden van kuikens en hoeveel kuikens zijn uiteindelijk in kratten beland zonder eten en drinken? Indien de Staatssecretaris hier geen antwoord op heeft vragen deze leden of hij bereid is in de protocollen op te nemen dat dit de volgende keer wel gemonitord moet worden. De leden van de SP-fractie vragen of de Staatssecretaris bereid is te voorkomen dat kuikens in kratten belanden zonder eten en drinken bij de volgende uitbraak. Is de Staatssecretaris bereid protocollen hierover op te stellen?

Is de Staatssecretaris bereid bij een volgende uitbraak broederijen te verplichten voorzieningen te treffen voor de opvang van kuikens?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de evaluatie en de reactie van de Staatssecretaris. Hierover hebben deze leden nog vragen.

De leden van de CDA-fractie zijn alle betrokkenen erkentelijk dat de uitbraak van de vogelgriep vorige winter beperkt is gebleven. Een dergelijke epidemie is zeer ingrijpend, voor de omgeving, voor de gehele pluimveeketen, maar met name voor de familiebedrijven en de dieren. Evengoed zijn er grote directe kosten van de uitbraak, volgens de WUR 49 à 56 miljoen euro. Hoog pathogene influenza heeft op een nog veel grotere schaal afgelopen jaar de Verenigde Staten getroffen en het virus waart in steeds grotere mate rond in wilde vogelpopulaties. Deze vaststelling vraagt volgens deze leden alertheid en ook regels die op deze nieuwe situatie zijn toegesneden.

De leden van de CDA-fractie dringen aan op snelle actie omdat er een grote urgentie is omdat het trekseizoen nu al begint en het ministerie dus eigenlijk al te laat is. De evaluatie heeft veel te lang op zich laten wachten, er is nog niet gesproken over het verbeteren van het draaiboek en de evaluatie neemt nog onvoldoende de zaken mee die nu anders zijn dan in 2003 en waarop het draaiboek aangepast dient te worden. Is de Staatssecretaris bereid om gezien de urgentie prioriteit te geven aan dit dossier, en het nu snel aan te pakken met enkele snelle wijzigingen van het draaiboek, zoals melding per stal, sneller reinigen en flexibeler binnenhouden in risicogebieden en voor de langere termijn in te zetten op onderzoek en verdere analyse?

Omwille van de urgentie vragen deze leden waarom het zo lang duurt voordat er acties worden verbonden aan de hele duidelijke conclusies van het Centraal Veterinair Instituut (CVI)-rapport «Risicofactoren voor introductie van laag-pathogeen aviaire influenza virus op legpluimveebedrijven met vrije uitloop in Nederland»? De conclusies van het onderzoek zijn logisch en duidelijk, namelijk dat legpluimveebedrijven met vrije uitloop in waterrijke gebieden (waar voornamelijk kleigrond is) een veel groter risico hebben op besmetting. Is de Staatssecretaris het met deze leden eens dat besmetting via wilde vogels ook vraagt om een andere

aanpak? Toch heeft de Staatssecretaris op basis van deze analyse enkel nieuwe analyses uit laten voeren in april, en dat is nog steeds de stand van zaken in november. Is het niet mogelijk om pluimveebedrijven met vrije uitloop in waterrijke gebieden nu al maatregelen te laten nemen, zo vragen de leden van de CDA-fractie. Is het mogelijk om flexibeler om te gaan met vrije uitloop en biologische kippen tijdelijk binnen te houden in risicovolle periodes? Zo nee, waarom niet? Houdt het draaiboek voldoende rekening met de dreiging van besmetting door wilde vogels, zo vragen deze leden. Overigens beamen zij dat er verder onderzoek moet worden gedaan naar de mogelijke besmetting van hoog pathogene aviaire influenza door trekvogels en in welke periodes er dan mogelijk hogere risico's zijn. Problematisch hierbij is echter wel dat de sector geen mogelijkheden krijgt om collectief aan het onderzoek bij te dragen. Is de Staatssecretaris bereid om ervoor te zorgen dat een Algemeen Verbindend Verklaring van de pluimvee-branche voor de financiering van onderzoek naar onder andere dierziekten wordt goedgekeurd? Zo nee, op welke wijze gaat de Staatssecretaris dan mogelijk maken dat de pluimveesector collectief onderzoek kan financieren? De leden van de CDA-fractie stellen vast dat de sector zelf haar verantwoordelijkheid neemt doordat zij adequate maatregelen heeft genomen, onder andere door het aanscherpen van het bedrijfshygiëneprotocol, wat heel belangrijk is voor het voorkomen van besmetting, en zo willen zij ook collectief bijdragen aan onderzoek.

Deze leden stellen vast dat de Staatssecretaris geen aanpassingen aanbrengt aan het draaiboek aanpak hoog pathogene aviaire influenza, maar wel naar aanleiding van advies van deskundigen een vergelijking van de aanpak van de situatie in 2013 en 2015 laat maken en gaat voorleggen aan een Deskundigengroep. Zou de Staatssecretaris kunnen aangeven wie in de Deskundigengroep zit?

Waarom draalt de Staatssecretaris met het up to date brengen van het draaiboek? Is de Staatssecretaris bereid om als doel op te nemen in het draaiboek dat de evaluatie wordt opgeleverd in een periode van zes maanden, zodat er eerder maatregelen genomen kunnen worden, zo vragen de leden van de CDA-fractie. Zo nee, waarom niet?
Is de Staatssecretaris bereid om de herziening van de meldingsnorm per schuur in plaats van per bedrijf met spoed in te voeren. Zo ja, wanneer? Zo nee, waarom niet?

Deze leden willen bij de aanpassing van het draaiboek aandacht vragen voor observatie 14, dat rekening wordt gehouden met de economische gevolgen van maatregelen in de besluitvorming, en het instellen van de compartimentering. Zou het in de ogen van de Staatssecretaris mogelijk zijn om de afweging van economische gevolgen van maatregelen een plaats te geven in het draaiboek? In observatie 21 geeft het rapport Berenschot aan dat «binnen de sector het beeld dat doorvoeren van wijzigingen onnodig lang heeft geduurd, leidend tot uitgestelde acties en extra kosten voor de sector». Waarom heeft de Staatssecretaris deze observatie genegeerd? Graag ontvangen de leden van de CDA-fractie een inhoudelijke reactie op deze observatie 21. Is het met de kennis van nu niet mogelijk om op basis van slachtcapaciteit tot een adequatere compartimentering te komen? Zo nee, waarom niet? Waarom is er bij de uitbraak vorig jaar gekozen voor vier gebieden en niet voor meer compartimenten om economische schade te voorkomen? In het draaiboek worden veel meer gebieden voor compartimentering voorgesteld, waarom is Nederland niet ingedeeld in 20 compartimenten als aangegeven in het draaiboek?

Ten algemene vragen deze leden of het niet mogelijk is om een standstill korter te maken dan 72 uur als er een uitbraak is in een niet pluimveerijk gebied, in het draaiboek staat immers maximaal 72 uur? Ten aanzien van dierenwelzijn zou men kunnen overwegen om de standstill periode voor het vervoeren en opzetten van eendagskuikens te verkorten. De leden van de CDA-fractie vragen hoe de Staatssecretaris hierover denkt en of hij hiervoor mogelijkheden ziet. Zo nee, waarom niet?

De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris of hij bereid is om in gesprek met de pluimveesector er voor te zorgen dat de reiniging en ontsmetting sneller wordt uitgevoerd zodat Nederland sneller AI-vrij is, immers pas drie maanden na de tweede reiniging van het bedrijf met de laatste uitbraak is Nederland officieel AI-vrij. Is de Staatssecretaris bereid om er naar te kijken om in het draaiboek verplicht te stellen dat de tweede reiniging verplicht binnen drie weken plaats heeft? Zo nee, waarom niet?

De Staatssecretaris geeft in zijn brief aan dat in het Beleidsdraaiboek criteria worden opgenomen voor het instellen van een Dierenwelzijns-commisie. Op basis van welke criteria, zo vragen deze leden. En wat wordt verduidelijkt aan de rol van de Commissie?

De leden van de CDA-fractie vragen waarom de registratie van gemengde bedrijven niet up to date was. Ten algemene vragen deze leden of het niet mogelijk is om voor gemengde bedrijven mogelijkheden te bieden om ondanks maatregelen, wel melk te kunnen leveren.

Zij stellen daarnaast vast dat de overgang van het productschap pluimvee naar rvo ook tot problemen heeft geleid. Onder andere de gegevens van sectorvertegenwoordigers waren er niet en goede gegevens van gemengde bedrijven waren er niet (aanbeveling 30). Berenschot doet ook de aanbeveling om er voor te zorgen dat er up-to-date informatie- en registratiesystemen moeten zijn. De leden van de CDA-fractie vinden het antwoord in de brief, waarin wordt gesteld dat de sector daarvoor verantwoordelijk is, onvoldoende. Is de Staatssecretaris bereid om werk te maken van een actuele informatie en een goed registratie systeem? Zo nee, waarom niet?

In het rapport van Berenschot staat in het feitenrelaas dat de NVWA en rvo.nl kritisch hebben gekeken naar de stalvergassingen tot dan toe. Zou de Staatssecretaris kunnen toelichten waarom de NVWA en de rvo.nl hier kritisch naar gekeken hebben, en wat hier uitgekomen is? Daarnaast vragen deze leden of de ruimingen efficiënt zijn uitgevoerd. Is dit onderzocht bij de evaluatie? Zo nee, hoe wordt dit dan geëvalueerd?

Tijdens de uitbraak is het vervoer van pluimveemest in principe verboden. Op enig moment is er een uitzondering gekomen voor een bedrijf die in haar bedrijfsvoering volledig afhankelijk is van de aanvoer van pluimveemest. Echter, er zijn meerdere bedrijven die over dezelfde veiligheids-status beschikte. Hoe waarborgt de Staatssecretaris dat bij een nieuwe uitbraak deze bedrijven allemaal een corridor krijgen toegewezen?

De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris wat de stand van zaken is van de financiële afhandeling van de schade. Graag ontvangen deze leden ook een overzicht van klachten c.q. bezwaarschriften die zijn binnengekomen over de schadeafhandeling.

Deze leden herinneren zich nog de grenssluiting van België tijdens de crisis wat nog tot extra moeilijkheden leidde. Daarom vragen zij hoe de Staatssecretaris achteraf de grenssluiting van België beoordeelt. Hoe kan dit in de toekomst voorkomen worden?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie vinden het van groot belang dat de overheid tijdens een uitbraak van volgelgriep zorgvuldig maar daadkrachtig optreedt. Zo kan snelle verspreiding van een hoog pathogeen virus zo veel mogelijk worden vermeden en kan ruiming zoveel mogelijk vermeden worden. Het evaluatierapport over de uitbraak in november 2014, uitgevoerd door Berenschot, is overwegend positief over de gehanteerde aanpak tijdens de uitbraak in november 2014. Deze leden zijn daar blij over, maar hebben nog enkele vragen.

De leden van de D66-fractie merken op dat het relatief beperkt blijven van de uitbraak in november 2014 waarschijnlijk deels ook te danken is aan het feit dat de besmette bedrijven gelegen waren in gebieden met relatief weinig pluimveehouderijen. Indien de uitbraak had plaatsgevonden in een gebied met een hogere dichtheid aan pluimveehouderijen was de schade mogelijk veel groter geweest. Dit roept de vraag op of er niet beter gekeken moet worden naar spreiding van bedrijven en het voorkomen van verdere intensivering. Deelt de Staatssecretaris die zorg? Op welke wijze kan en gaat hij samen met de sector dat risico verlagen?

Deze leden vragen in het bijzonder aandacht voor de communicatie tijdens een uitbraak. Zij lezen in de evaluatie van Berenschot dat de juridische taal van de regelingen moeilijk te begrijpen was voor de sector. Ook de observatie dat de formele informatie-uitwisseling met belanghebbenden buiten de pluimveesector beperkt was, is hen opgevallen. Zou de Staatssecretaris kunnen aangeven op welke manier hij dit gaat verbeteren? Voor het draagvlak van de moeilijke beslissingen die in een crisis genomen moeten worden, beschouwen de leden van de D66-fractie heldere en toegankelijke communicatie van cruciaal belang.

Deze leden vragen of de Staatssecretaris zicht heeft op de naleving van de ophokplicht door hobbymatige pluimveehouders. Zij kregen tijdens de uitbraak namelijk signalen dat hobbyhouders niet voornemens waren hun kippen op te hokken. Heeft de Staatssecretaris soortgelijke geluiden gehoord? Ziet hij mogelijkheden naleving te verbeteren? Kan dat wellicht mede door verbeterde communicatie?

De leden van de D66-fractie constateren dat tijdens de uitbraak van november 2014 de Dierenwelzijnscommissie slechts bij één van de zeven ruimingen aanwezig is geweest. Hoe is de Staatssecretaris voornemens de Dierenwelzijnscommissie bij een volgende uitbraak beter te betrekken? Is het de bedoeling dat deze bij een volgende uitbraak bij alle ruimingen aanwezig zal zijn? Is dit in het geval van een grote uitbraak ook mogelijk wat betreft capaciteit?

Deze leden zijn bezorgd over de situaties die ontstaan tijdens een vervoersverbod. Met name op bedrijven waar kuikens voor eierproductie worden uitgebroed en bedrijven met opfokleghennen ontstaan logistieke problemen doordat veel dieren in de stallen vast komen te zitten als gevolg van het vervoersverbod. Is de Staatssecretaris voornemens hiervoor, mede in het licht van dierenwelzijn, verder oplossingen te zoeken? Zo nee, waarom niet?

De leden van de D66-fractie hebben vernomen dat er tot januari 2015 vanuit het Productschap voor Pluimvee en Eieren eisen gesteld werden aan de inrichting van het vrije uitloop terrein. Dit betrof onder andere het plaatsten van stuiken en bomen die beschutting bieden aan het pluimvee, waarmee ook de kans dat vogels landen en een griepvirus overdragen minder wordt. Met het wegvallen van het productschap is deze eis komen

te vervallen volgens de Dierenbescherming. Deze leden zijn benieuwd of dat klopt. Bovendien vragen zij de Staatssecretaris of hij tevreden is met de wijze waarop de sector op dit moment omgaat met de inrichting van de vrije uitloop ruimte, en of dat hij extra regelgeving nodig acht.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de evaluatie van de aanpak van de vogelgriepuitbraak in 2014 en de reactie van de Staatssecretaris daarop. Deze leden spreken hun waardering uit voor de daadkrachtige en effectieve aanpak van de uitbraak. Zij hebben nog wel enkele vragen.

In de observaties 7–9 wordt de dialoog met sectororganisaties eenzijdig en informeel genoemd. In observatie 14 wordt aangegeven dat het onduidelijk is hoe economische gevolgen van maatregelen werden meegewogen. De leden van de SGP-fractie vinden het belangrijk dat sectororganisaties vroegtijdig en serieus betrokken worden bij besluitvorming, omdat zij veel kennis en ervaring hebben omtrent de effectiviteit en gevolgen van mogelijke maatregelen. Zij verwijzen hiervoor ook naar de evaluatie van de Q-koorts uitbraak, waarbij geconstateerd werd dat de sector onvoldoende betrokken werd. Deze leden horen graag hoe de regering deze observaties weegt. Gaat de Staatssecretaris kijken hoe sectororganisaties bij de aanpak van een uitbraak (nog) beter betrokkken kunnen worden?

Vanuit de sector is onder meer kritiek gekomen op het verbieden van transport van vleeskuikens en eenden naar de slacht tijdens de stand still periode en de lange duur van de stand still voor het vervoeren en opzetten van eendagskuikens. Wordt dit meegenomen in de analyse door het Centraal Veterinair Instituut en de deskundigengroep?

De pluimveesector heeft werk gemaakt van een onderzoeksprogramma voor onderzoek naar risicobeheersing omtrent vogelgriep. De leden van de SGP-fractie hebben begrepen dat de brancheorganisaties OVONED en PLUIMNED een verzoek willen doen voor een algemeen verbindend verklaring voor financiering van dit onderzoeksprogramma en dat hierover overleg gevoerd wordt met het Ministerie van Economische Zaken. Deze leden horen graag wat de stand van zaken is. Zijn de Minister en Staatssecretaris van Economische Zaken bereid hier voortvarend aan mee te werken?

Vragen en opmerkingen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie

Vorig jaar was het weer zover: een uitbraak van vogelgriep. Wederom werden er zieke en gezonde dieren massaal afgemaakt. En wederom wordt er daarna over gegaan tot de orde van de dag. Worden megastallen weer volgezet met duizenden kippen, en wordt er niets gedaan om een volgende uitbraak te voorkomen. De leden van de Partij voor de Dierenfractie vragen de Staatssecretaris of hij het met hen eens is dat het slechts een kwestie van wachten is op een volgende uitbraak, wanneer de structuur van de veehouderij in Nederland niet grondig op de schop genomen wordt.
Met verbazing hebben deze leden kennisgenomen van de evaluatie van Berenschot waarin wordt gesteld dat «de bestrijding van de vogelgriep in Nederland effectief was». De leden van de Partij voor de Dieren-fractie constateren dat zowel de sector als de overheid maar weinig hebben geleerd van de Dit-Nooit-Meer-vogelcrisis van 2003. Grote concentraties dieren en de concentratie van stallen vormen samen een tikkende

tijdbom. Deze leden constateren dat de afgelopen 12 jaar de concentratie van dieren alleen maar is toegenomen, mede door de komst van steeds grotere megastallen. In Nederland leven zo'n honderd miljoen kippen, kalkoenen en eenden opgehokt in volle en veelal dichte stallen. Het overgrote deel van de pluimveestallen vindt men ook nog eens in de Peel en de Gelderse Vallei. Veterinaire epidemioloog Professor Mart de Jong zei op een Studium Generale van de Wageningen Universiteit in 2005 al; «*Het contact tussen de bedrijven is zo intensief, de dichtheid van de kippen zo hoog, dat als het virus hier op één bedrijf opduikt de hele vallei is afgeschreven. Dat is het gevolg van de hoge dichtheden in de sector.* Kan de Staatssecretaris bevestigen dat de dichtheden in de sector sindsdien niet minder zijn geworden? Ziet hij dit ook als een probleem? Zo nee, waarom niet?
De leden van de Partij voor de Dieren-fractie constateren dat effectief beleid zich richt op de oorzaak van het probleem. Kan de Staatssecretaris een oordeel geven over de relatie van hoge dichtheden pluimvee en de verspreiding van vogelgriep? Is de Staatssecretaris bereid om het aantal vogelgriepslachtoffers te verminderen door in te zetten op het verkleinen van stallen en koppels pluimvee? Is de Staatssecretaris bereid om waterrijke gebieden uit te roepen tot pluimveevrije gebieden door pluimveebedrijven weg te saneren? Zo nee, waarom niet? De besmettingen en bijkomende ruimingen zijn niet onoverkomelijk, maar een keuze. Deelt de Staatssecretaris die mening? Zo nee, waarom niet?
Deze leden hebben kennisgenomen van de stelling van prof. Rob Goldbach van de leerstoelgroep Virologie tijdens de Studium Generale van Wageningen Universiteit in 2005: *«Anders dan wilde dieren, die voortdurend blootstaan aan virussen zonder dat ze dreigen uit te sterven, leggen dieren in de intensieve veehouderij massaal het loodje als er zich weer een pathogeen aandient. Misschien moeten ze meer in contact komen met de natuur, zodat hun immuunsysteem meer prikkels krijgt om zich te ontwikkelen. Misschien moeten we gewoon af van het systeem van onze intensieve veehouderij.*» Deelt de Staatssecretaris deze conclusie? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke wijze wil hij hier consequenties aan verbinden? Kan de Staatssecretaris bevestigen dat de dieren die gehouden worden in de vee-industrie zeer kwetsbaar zijn voor ziekten omdat ze zijn doorgefokt op zo hoog mogelijke productie? Op welke wijze wil hij komen tot meer robuuste, weerbare dieren?
De leden van de Partij voor de Dieren-fractie willen weten waarom de Welzijnscommissie Vogelgriepuitbraak 2014 pas zo laat is ingesteld dat zij maar één keer aanwezig is geweest bij een massale doding van de dieren. De Staatssecretaris geeft aan dat hij in het Beleidsdraaiboek criteria zal opnemen voor het instellen van de Dierenwelzijnscommissie, en de rol van de Commissie duidelijker zal worden omschreven. De Dierenwelzijnscommissie moet een toezichtsrol hebben en de NVWA opdracht kunnen geven om in te grijpen bij een bedrijf waar het dierenwelzijn in het gedrang komt. Is dat inmiddels gebeurd, en zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom niet en wanneer zal dat alsnog gebeuren? De Welzijnscommissie heeft daarnaast ook andere aanbevelingen gedaan, onder andere over de kleur van de pakken van het personeel, heeft de Staatssecretaris al deze aanbevelingen overgenomen?

Naast de massale doding van dieren op besmette bedrijven en bedrijven in de nabije omgeving, zijn er door de uitbraak ook miljoenen eendagskuikens uitgebroed die niet vervoerd konden worden naar de vetmestbedrijven, en die dus gedood werden. Kan de Staatssecretaris aangeven hoeveel eendagskuikens er tijdens de uitbraak en de periode totdat het vervoersverbod werd opgeheven zijn gedood? Deze leden schatten in dat dit om ongeveer 25 miljoen dieren gaat, klopt dat?

Deelt de Staatssecretaris de mening dat deze bedrijven in hun eigen bedrijf rekening zouden moeten houden met de uitbraak van ziekten, en opvangcapaciteit zouden moeten hebben? Dit geldt met name voor broederijen en leghen opfokbedrijven waar de aantallen dagelijks groeien. En is hij het met de leden van de Partij voor de Dieren-fractie eens dat broederijen, of ze nu legkippen of vleeskuikens uitbroeden, bij een vervoersverbod direct moeten stoppen met het inleggen van nieuwe eieren in de broedmachines? In deze vogelgriep uitbraak zijn broederijen hier gewoon mee doorgegaan. Daardoor zijn er miljoenen kuikens gedood. Vindt de Staatssecretaris dat acceptabel? Zo nee, op welke wijze wil hij voorkomen dat dit in de toekomst weer zal gebeuren? De welzijnscommissie merkt in hun verslag ook op dat producenten van eendagskuikens zelf verantwoordelijk zijn om alles te doen om welzijnsproblemen te voorkomen als zij te maken hebben met een vervoersverbod. «De houder kan de groei niet stoppen, maar zal de productie van de eendagskuikens zo moeten aanpassen dat de productie niet leidt tot onaanvaardbare gevolgen voor dierenwelzijn», vindt de commissie. Deze leden horen graag op welke wijze de Staatssecretaris dat concreet zal invullen. Door de vergoeding die de Staatssecretaris beschikbaar stelde voor deze bedrijven, heeft de vergoeding in feite gefungeerd als een stimulans aan deze bedrijven om door te blijven gaan met het uitbroeden en doden van deze kuikens. Deelt de Staatssecretaris deze constatering? Is hij bereid om deze vergoeding in het vervolg achterwege te laten? Zo nee, waarom niet?

De Dierenwelzijnscommissie heeft niet gekeken naar het dierenwelzijn van bedrijven met een ophokplicht en het welzijn van eendagskuikens die door het vervoersverbod dagen achtereen in kratten zaten zonder water en voedsel. Waarom niet, zo vragen de leden van de Partij voor de Dieren-fractie? Waarom heeft de Dierenwelzijnscommissie geen bezoek gebracht aan bedrijven waar pluimvee als noodoplossing werd gedood? Deze bedrijven hebben bovendien geen goedgekeurde manieren om de kuikens te doden. Zij hebben nu dodingsmethoden moeten improviseren. Heeft de Staatssecretaris kennis van de methoden die zijn gebruikt om de kuikens te doden, en tot hoeveel dierenleed dit heeft gezorgd? Zo nee, hoe kan het dat hij dit niet weet? Welke maatregelen gaat hij treffen om te voorkomen dat dit in de toekomst weer gebeurd?

Deze leden wijzen erop dat in een land waar zo veel dieren worden gehouden, zo dicht op elkaar en zo dicht op mensen, uitbraken van besmettelijke dierziekten onvermijdelijk zijn. Elke keer weer, na de varkenspest in 1997/1998 (waarin 10 miljoen varkens preventief werden geruimd), de vogelpest van 2003, de MKZ-crisis van 2001 en de q-koorts vanaf 2007, wordt er gezegd: dit nooit meer. Maar ondertussen zijn de stallen alleen maar groter geworden en is de veestapel is niet gekrompen, sterker nog, deze groeit weer door de afschaffing van het melkquotum. Deelt de Staatssecretaris de mening dat besmettelijke dierziekten, die niet alleen zullen zorgen voor nog meer massale dodingen van zieke en gezonde dieren maar die ook een bedreiging voor de volksgezondheid vormen, onvermijdelijk zijn in dit huidige systeem en in ons veedichte land? Vindt hij dat acceptabel, of is hij het met de leden van de Partij voor de Dieren-fractie eens dat dergelijke risico's met de volks- en diergezondheid niet genomen zouden moeten worden? Op welke wijze wil de Staatssecretaris het «dit nooit meer» nu eindelijk werkelijkheid gaan maken?

II Antwoord / Reactie van de Staatssecretaris

III Volledige agenda

Evaluatie vogelgriep. Kamerstuk 28 807, nr. 193 – Brief regering d.d. 30-10-2015, Staatssecretaris van Economische Zaken, S.A.M. Dijksma.

Advies Deskundigengroep pluimveeziekten over vogelgriep. Kamerstuk 28 807, nr. 194 – Brief regering d.d. 30-10-2015, Staatssecretaris van Economische Zaken, S.A.M. Dijksma.